

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 418.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245224492352/facsimile.pdf> (tilgået 02. juni 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Helligs Romerske Rige

Samme Bela den Fjerde, som maatte flygte for Mogolerne og paa Flugten lade sig brandskatte af Hertug Frederik, den sidste Bamberger i Østerrig, blev siden i aaben Feide dennes Banemand, og stræbde at arve ham, men fandt en lykkeligere Medbeiler i den Bøhmiske Kong Ottokar den Anden, som dog igjen kom til Kort mod Keiser Rudolf af Habsburg Kort efter addøde det gamle Ungerske Fyrstehaus, Arpadierne, med Andreas Venetianer (1300), og Ungern fik nu Franske Konger af Huset Anjou, mellem hvilke Ludvig den Store rager frem (1342—82), som tillige var Konge i Polen, og med hans Datter, Marie, tilfaldt den Ungerske Krone Sigismund af Luxemburg, hvem vi nys har nævnet som Konge i Bøhmen og Keiser i Tydskland.

Denne høie Herres Levnet har man udførlig beskrevet paa Tydsk af Eberhard Windeck fra Maintz, efter de Lærdes Mening. En af hans Raadsherrer, men efter hans egen Beskrivelse, en Penge-Mægler, der kun især tjænde Keiseren, fordi han immer var i Penge-Trang, og kunde skaffe Eberhard et Told-Embede i Maintz, som han ogsaa fik*). Nu forsikkrer vel Eberhard meget beskeden, at det er ikke det Halve af Sigismunds Heltegierninger, han har optegnet, men Skaden er, at man hverken hos ham eller nogensteds finder en Eneste, der er værd at nævne, med mindre det skal være Kirke-Stævnerne i Kostnitz og Basel**).

Hvad der imidlertid udmærker Sigismunds lange Regierings-Tid i Ungern (1386—1437), er rigtig nok hvad Eberhard sprang over, nemlig Tyrke-Krigene, som under ham tog deres Begyndelse, uden at han dog høstede flere Laurbær i dem end i Hussiter-Krigen, thi Slaget ved Nikopolis (1396) er kun berømt som en af Halvmaanens glimrende Seire over Korset.

Her maae vi imidlertid laane Tyrkerne et Øjekast, ei for at være deres Trælle, som man ogsaa er, naar man med Pennen følger dem i Hælene paa deres Bane fra Blodbad til Blodbad, uden noget andet Maal end Skyggen af Mahomed's Paradis paa Loibænken, i Fruerburet og i Rosengaarden, men for at see, hvilken Undergang der, ved Nyaars-Tidens Begyndelse, truede den Europæiske Christenhed, som i Middelalderen havde

*) Sigismunds Levnets-Beskrivelse, Fortalen. Kap. 14, 21, 51—52, 129, 132, 217.

***) Sammensteds Kap. 214—215.

Det Hellige Romerske Rige

bragt Asien til at skjelve, men skjælv nu selv for en af de raaeste Asiatiske Horder.

Hvorvidt nu de Ottomanniske Tyrker, der bjemsøgte Europa, er kiødelige Brødre til de Seldschukiske, som Korsfarerne nappedes med om Asien, og om de havde deres første Røver-Kule ved det Kaspiske Hav, det er baade vanskeligt at afgjøre og, saavidt vi kan skjønne, historisk talt, aldeles ligegyldigt, saa det er kun Natur-Forskerne, der kan finde det Umagen værd at efterspore Forholdet mellem de beslægtede Rovdyr, der aabenbar er blevet sig selv og hinanden meget lige under alle Himmelegne.

Sammen med den sidste myndige Pave, Bonifas den Ottiende, var for Resten, ganske mærkeligt, den første myndige Tyrk Osman eller Ottomann, som (ved Aar 1300) vel kun havde »Dagen og Veien« i Natolien (Lille-Asien), men har dog givet den »Ottomanniske Port« sit Navn, og blev Stamfader til alle de Tyrkiske Sultaner og Storberrer, som i femhundrede Aar har været Mahomedanernes Stolthed og Christenhedens Plage*). Om det ogsaa var ham, eller hans Søn Orchan, eller hans Sønesøn Amurad, der først omskar christne Børn og optugtede dem til at kæmpe under »Profetens« Banner, kan være os ligegyldigt, men at det var paa denne Maade det frygtelige Tyrkiske Fodfolk, Janitscharerne, skabdes og opholdtes, er en Kiendsgjerning, hvorved Middelalderens Drøm om Troldene, der blev stærke af at drikke »Christen Blod«, gik rædsomt nok i Opfyldelse**). Amurad var det i alt Fuld, som først fæstede Fod i Europa ved at indtage Gallipoli, og hans Søn Bajazet Ilderim (Lynild) gjorde først (1389—1402) Tyrken til en Skræk for vor Deel af Verden***).

Da Bajazet angreb Bulgarien, som stod under Ungersk Overherredømme, fik han vel Bud fra Kong Sigismund, som paastod sin Ret, men Tyrken opholdt Budene, til Landet var indtaget, kaldte dem saa for sig, hvor der vrimgede af allehaand Vaaben, som han pegede paa, og bad dem hilse hjemme, at han paastod ogsaa sin Ret til Landet. Da var det, Sigismund foer i Harnisk, bragde en stor Hær paa Benene og fik endeel Franske Riddere til Hjælp, under Anførsel af den Burgundiske Hertug Johan, hvorved han blev saa kry, at han sagde:

*) Æneas Sylvius i sit Europa S. 308.

***) Cantemirs Tyrkiske Historie I. 93—103.

****) Thurocz Ungerske Historie (hos Bongars) S. 125.